

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

15 ਜੂਨ, 1984

June 15, 1984

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1

Vol. 3 No. 24 Weekending June 15, 1984

Editor's Res. PHONE. (604)321-6360

The Canada Darpan
Punjabi Weekly Newspaper

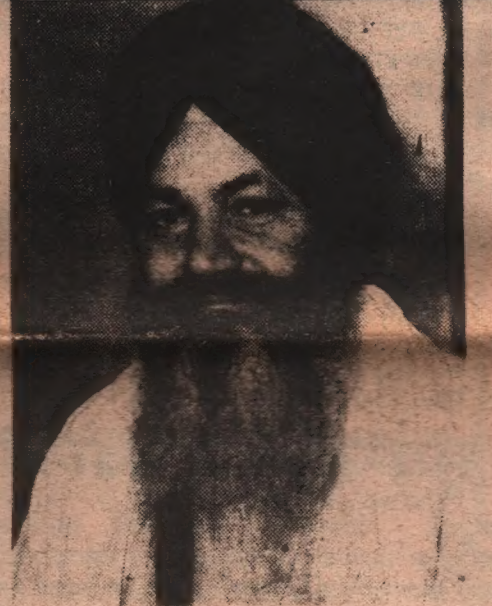
ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ

ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਤੇ ਵਾਇਸ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜੱਥੇ ਦੇ 250 ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਅੰਦਰ ਫੌਜ ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਈ। ਅੱਗੋਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਜਥੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ 36 ਸਿੰਘ ਸ: ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਬਾਰੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੀਅਰ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ 1200 ਸਿੰਘ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬਈ, ਜੰਮੂ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

SUNSET PRINTING LTD.

4277 Fraser Street, Vancouver, B.C. V5V 4G1

(604)874-2023

- Bus. Cards
- Envelopes
- Letterheads
- Numbering

- Flyers
- NCR Forms
- Crash Imprints
- Work Orders

- ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਕਾਰਡ
- ਲਿਫਾਫੇ
- ਲੈਟਰਹੈੱਡਜ਼
- ਨੰਬਰਿੰਗ

- ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ
- ਐਨ. ਸੀ. ਆਰ. ਫਾਰਮ
- ਕਰੈਸ਼ ਇੰਪ੍ਰੈਂਟਜ਼
- ਵਰਕ ਆਰਡਰ

ਕੈ ਨੇ ਡਾ ਦਰਪਣ

ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦਾ ਘੋਰਾਓ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਨਿਊਜ਼ਸਰਵਿਸਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪੁੱਜੇ। ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਰਪਾਨ ਘੁੰਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਲੜਾਈ।

ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਭੰਨ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਇਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਨੇ - ਉਹ ਇਤਨਾ ਡਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਖਿੜਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਉਤਨੀ ਸੁਰਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੋਢੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। "ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਜਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਅਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦਿਤਾ। ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਵਿਰੁਧ ਨਾਰੋਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ।

ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੰਦੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣੇ ਪਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇਥੋਂ ਲੈ ਗਏ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਫੜੇ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

ਅਟਵਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਰਮ ਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬੁੱਝੇ ਕਿਹਾ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਰੱਖੀਆਂ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਫਰੇਜ਼ਰ ਸਟਰੀਟ, ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਡਰਾਈਵ, ਕਿੰਗਸਵੇ ਆਦਿ ਤੇ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਰੱਖੀਆਂ। ਜਦ ਕਿ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਥਿਤ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਗੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਸਮੇਂਵਾਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਡੀਫੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ।

ਬੁੱਧਵਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 11 ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਨੂੰ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਗਾਰਡ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਲਈ ਯਤਨ

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਵੀਕ-ਇਡ ਤੱਕ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਲਈ ਯਤਨ ਆਰੰਭੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੇਬਰ ਰੀਲੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਕਰੇ — ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਲੇਬਰ ਰੀਲੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਰਹਿਤ ਵਰਤਾਉ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਲੇਬਰ ਕੌਡ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦੇ ਹਨ।

“ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਲੇਬਰ ਰੀਲੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਜੰਤਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ. ਐਫ. ਯੂ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਫਰੇਜ਼ਰ ਵੈਲੀ ਮਸ਼ਰੂਮ ਗਰੋਅਰ ਕੋਅਪਰੇਟਿਵ ਤੋਂ ਪਿਕਟ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੀ ਪਿਕਟ ਲਾਈਨ ਲੈਂਗਲੀ ਕੋਅਪਰੇਟਿਵ ਤੇ ਲਾਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੋਸ਼ ਫਾਰਮਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਫੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਪਿਕਟਿੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਪਿਕਟ 11 ਇਸਤਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਲੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਲੇਬਰ ਰੀਲੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੋਅਪਰੇਟਿਵ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਸੁਣੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ ਪਿਕਟ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਹਾ।

ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਲੇਬਰ ਹੋਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿਰੁਧ ਲੇਬਰ ਬਾਰੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੁਣੇ। ਬੋਰਡ ਨੇ 27 ਮਈ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਉਣ ਕਾਰਨ 11 ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ — 3 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਮੱਥਰਲੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸ: ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੰਚ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਰੱਖਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ: ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ, ਸਾਪੂ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਮਨਜੀਤ ਮੀਤ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਸੂਢੀ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬੇਨੀਪਾਲ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿਆਣ, ਪਾਲ, ਗੁਰਚਰਨ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ, ਮਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਤੇ ਬਚਿਤਰ ਬੱਧਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਜਿਹੜੇ ਦੋਸਤ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 24 ਜੂਨ, 1984 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਨੀਯਤ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਆਪ ਨੂੰ ਫੋਨ ਤੇ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਫੋਨ :- 327-6461

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਗਰੁੱਪ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਆਪਣੇ 9 ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨਾਲ ਪੇਂਡੂ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਡਰਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਜ਼ਕ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਦੌਰਾ ਜੂਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰੋ

ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਫੇਰ ਕੋਅਪਰੇਟਿਵ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਅਨੁਸਾਰ “ਜਿਵੇਂ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।”

11 ਮਸ਼ਰੂਮ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਅਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਤਦ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ 11 ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

BAINS TRAVEL SERVICE

SERVING B.C. FOR 33 YEARS

DELHI — VANCOUVER

\$559.00 U.S. One Way

SEATTLE — DELHI

\$899.00 U.S. Return

THREE LOCATIONS TO SERVE YOU

Ph: 324-2277

710 DOUGLAS STREET,
VICTORIA, B.C. PH: 386-6363

CAPILANO MALL
935 MARINE DRIVE
NORTH VANCOUVER

6364 FRASER STREET
VANCOUVER, B.C.

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪੀਜ਼ਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਆਓ ਪੀਜ਼ੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋ

25% Off
With This Ad In
CANADA DARPAN

Ph. 324-2515

SUPREME PIZZA

6539, VICTORIA DRIVE, VANCOUVER, B.C.

COUPON
25% OFF On All
Large Supreme
Special Pizza

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

ਪੰਜਾਬ ਐਤਵਾਰ ਤੋਂ ਫੌਜ ਹਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗਾਰਡਜ਼ ਰਜਮੈਂਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮੋਰਚੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਘੇਰਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਬਤਾ ਕੱਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਖਤਰਨਾਕ ਇਲਾਕਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾਖਲੇ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਜੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 30 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਸੀ ਅਤੇ 39 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰੈਸ ਟਰੱਸਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਟਰੈਫਿਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ - ਗੱਡੀਆਂ, ਬੱਸਾਂ, ਟਰੱਕ, ਕਾਰਾਂ, ਸਾਈਕਲ ਸਭ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੀ ਐਸ. ਐਸ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸ: ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਸੱਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲਾ ਤੇ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਨਸਾਨ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਰਫੀਊ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਤਾਰ ਵਿਭਾਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਹਟਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਛਪਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇਣ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਮਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 39 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਏਜੰਸੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 36 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਕਤਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਵੇਰਵੇ ਵਾਲ ਵਿਚ ਉਸੇ ਰਾਤ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚਹੇਤਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅਜੇ ਫੌਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ ਉਥੋਂ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕੇ

ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਸਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਬਜੁਆ ਖੁਰਦ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਲੁੱਟ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 93,000 ਰੁਪਏ ਲੁੱਟੇ ਗਏ।

ਧਰਮ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਅਕਲਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਕ ਝੂਠ ਹੈ, ਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਕ ਡਾਇਮੰਦ ਚੀਜ਼ ਹੈ। — ਸੋਨੇਕਾ

ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਫੁੱਲ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। — ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟੱਕਰ ਵਿਚ 10 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਪਿਛਲੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮਹਿਗਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮਹਿਗਾ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਹੀ ਮਹਿਗਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸ: ਨੰਦਾ ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਵਿਚ ਝੜਪ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਹਮਲਾ।

ਮੁਕਤਸਰ — ਇਥੇ ਭਾਰਤ ਰਾਈਸ ਮਿਲਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਪੁਲੀਸ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਨ ਦਾਸ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੜਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੈ।

ਮਲੋਟ ਵਿਚ ਇਕ ਚੁੰਗੀ ਮੁੱਰਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਧਾਰੀਵਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ — ਧਾਰੀਵਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜ ਆਦਮੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤੇ। ਚਾਰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੋਰਾ ਲਾਲ ਹਕੀਮ, ਭੂਆ ਦਾਸ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।

4000 ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਵਾਹ ਉਡਣ ਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ 4000 ਵਿਅਕਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਵਧ ਆਏ ਤਾਂ ਅਹਿੰਸਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਅਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਬੂ ਗੈਸ ਵੀ ਛੱਡੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ 40 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਵਿਚ 36 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਨੀਊਜ਼ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਇਕ ਟੱਕਰ ਵਿਚ 36 ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ, ਗਰਨੇਡਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਆਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਫੌਜੀ ਦਸਤਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਖਬਰਾਂ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਸਨ ਤੇ 'ਡੇਲੀ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ' ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਉਤਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ 4 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਫੜੇ ਗਏ। ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ .455 ਬੋਰ ਰਿਵਾਲਵਰ ਫੜੇ ਗਏ।

ਬਟਾਲੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ

ਬਟਾਲਾ — ਬਟਾਲਾ ਲਾਗੇ ਕਾਦੀਆਂ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਵਿਚ ਸਤਪਾਲ ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1500 ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਇਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ 3 ਜੂਨ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗਏ 1500 ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀ ਅਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਜਥੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੀਰਵਾਰ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੇ ਜਥਾ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੋਡੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਥਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘਿਰ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਨੂੰ 'ਦਰੁਸਤ' ਕਦਮ ਕਿਹਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਚੌਧਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਨੂੰ 'ਦਰੁਸਤ' ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਕੇ. ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਸ਼ਲਾਘਾ' ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਦਰੁਸਤ' ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਰ ਵਿਭਾਗ, ਟੈਲੇਕਸ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੰਪਰਕ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਬਰਾਂ ਲੋਕਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। — ਸ਼ੰਪਾਦਕ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦਾ

ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਗਰੁਪ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ

ਇਹ ਡਰਾਮਾ ਗਰੁਪ

ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ

ਆਪਣੇ ਡਰਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਡਰਾਮਾ ਗਰੁਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਮੇ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ

- ਤੁਝੀ ਵਾਲਾ ਕੋਠਾ
- ਇਕ ਰਮਾਇਣ ਹੋਰ
- ਬਗਾਨੇ ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ
- ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ
- ਬਹਿਕਦਾ ਰੋਹ
- ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ
- ਅੱਧ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ
- ਭੱਠ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ 321-6360

THE CANADA DARPAN

P.O.BOX 67344 STN. 'O'

Vancouver, B.C. V5W 3T1

Chief Editor(Hon.) : DARSHAN GILL

Editor : HARBHAJAN SINGH DEOL

PHONE : (604)321-6360

All Officeholders of CANADA DARPAN are honorary associates

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਡਾਢੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੋਸ਼ ਗਵਾ ਬੈਠੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਦਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਟ ਲਾਉਣਾ ਭਿਆਂਕਰ ਸ਼ਿਟਿਆਂ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਕਦਮ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗੇ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਣਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਅਰਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬੇਕਿਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਹੁਮਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੱਟੇ ਹਨ, ਇਹ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੇਖ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਖੁਲੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣਾ।

ਗੱਦੀ ਨਾਲ ਚੋਬੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਵਾਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕੌਝੀਆਂ ਤੇ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੋਰਾਹੇ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਫੌਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਮਤੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਿਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਢੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਰਗੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜਦੋਂ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਕੀ ਉਸਦੀ ਕਲਮ ਨਹੀਂ ਕੰਬੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੈਰ-ਸਮਾਜੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਉਲਝ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਨਾਅਰਿਲ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਹੈ।

ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪਿੰਡ ਢੁਡੀਕੇ ਸਵਰਗਵਾਸ

ਇਹ ਖਬਰ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਢੁਡੀਕੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੋ ਪਿਛਲੇ 54 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਨ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦੀ ਪੜਕਟ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 67 ਸਾਲ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਤੇਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ ਜਦ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ। ਉਹ ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਜੋ ਮਕੱਲਮ ਰੋਡ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਆਮ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਹ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ 9 ਜੂਨ, 1984 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੋ 'ਸਨ ਲਾਈਵ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸੱਜਣ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਨ ਅਤੇ ਸ: ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਕੀਲ ਨੈਸ਼ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਨ।

ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਐਸਟੇਟਵੇਰਡ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ।

ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ: ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੀ ਖੇਪ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਦੇਵੇ। 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਟਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਫਸੋਸਨਾਕ

ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਲਝਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਸੀ ਹੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਦਾਚਿਤ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਈ ਤਰਕ ਦੇਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾ ਕੋਈ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਬੇਸ਼ਕ ਫੌਜ ਭੇਜ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ - ਪਰ ਇਹ ਚੁੱਪ ਮੁੜ ਬਾਰੂਦ ਬਣ ਕੇ ਭੜਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸੁਲਝਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਜਨੂੰਨੀ ਹਵਾ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਮੰਡਲਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣ ਪਰ ਜੋ ਚੰਗਾਰੀ ਫਿਰਕੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਤੇ 'ਅਰਥ' ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਦੇ ਦੰਭੇ ਢੋਲ ਢਮੱਕੇ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਹੇਠ ਦੱਬਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ - "ਫੁਬਦੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੈ ਕੋਈ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ?" ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਹੇ ਦੀਵੇ ਨੇ ਕਿਹਾ - "ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ, ਮੈਂ ਜਤਨ ਕਰਾਂਗਾ।" ਦੀਵਾ ਸਾਰੇ ਜਗਨ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਫੁਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਚਾਨਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉਗਦੇ ਸੂਰਜ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਕੀ ਹਨ?

1. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਕ ਲਾਹਨਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।
2. ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।
3. ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਤੇ ਅਦਿਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।
4. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਫਿਰਕਿਆਂ 'ਚ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਆਮ ਪੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - "ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਤਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਰ ਰੱਖਨਾ। ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਐਮ-ਵਤਨ ਹੈ ਹਿੰਦੋਸਤਾ ਹਮਾਰਾ।" ਪਰ ਮਜ਼ਹਬ ਇਨਸਾਨ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹਾ ਜਨੂੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਏ ਤਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਇਕਬਾਲ ਫਿਰਕੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
5. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਚਲੋ ਕਿੱਸਾ ਪਾਕ ਹੋਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਓਧਰ ਸ਼ੀਆ ਸੁੰਨੀ ਤੇ ਏਧਰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਝਗੜਨ ਲੱਗੇ।
6. ਲੜਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਏ। ਲੜਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ। ਬੁਰਾ ਤਦ ਏ ਜਦ ਉਹਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਗਲਤ ਹੁੰਦਾ ਏ।
7. ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਵਰਗ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੰਦਿਆਂ 'ਚ ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੱਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾ ਹੋਣ।
8. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਵਾਲ ਕੀ ਹੈ? ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਟੁੱਕ ਦਾ ਹੈ, ਰੋਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਧਣੀ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ, ਉਦਯੋਗ। ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਇਕਾਨੋਮੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਰੰਗਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
9. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਕ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ, ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹੋਰ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਅੰਤਰ ਸਬੰਧਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਸਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਤੋਂ ਤੌੜਕੇ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਤਵਾਜ਼ਨ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
10. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਲ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
11. ਹਿੰਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ।
12. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਮੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਏ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਣਿਆ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਏ। ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਕਣਕ ਉਗਾਉਂਦੀ ਏ, ਉਹਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ? ਸੋ ਦੋ ਕਰੀਬ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੱਗੇ?
13. ਆਰਥਕ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਮੋਰਚਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਇਕ ਅਸਲੋਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ "ਸਿੱਖ ਆਈਡੈਂਟਿਟੀ" ਦੀ ਮੰਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖਲੋਤੀ ਹੈ।
14. ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ ਫਿਹਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।
15. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਹੈ ਆਖਰ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ 'ਫੇਸ' ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁਢਲੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ।
16. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
17. 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਉਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਮਾਡਲ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ-ਅਚੇਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਤਣਾਉ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
18. ਇਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਕੀਰਣਤਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ

ਰੁਚੀ ਤੇ ਭੈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਤਣਾਉ ਫਿਰਕੂ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਾਰਥਕ ਹਿੰਸਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

19. 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜ-ਝੇਰੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਜਮਾਤੀ ਆਧਾਰ ਉੱਥੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨੀ ਨੇ ਲਈ। ਹਕੂਮਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪਲੜਾ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ।

20. ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਆਧਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰ ਖੇਤੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ 1965-66 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਹੋਇਆ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਿਸਾਨ ਪਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਇਤਨੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਰਿਕ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਕਰਾਏ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ, ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਆਦਿ ਦਾ ਵਧ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਕੋਲ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਫੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੀ ਥੱਲੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

21. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੌਰਾਂ ਲਗਪਗ ਇਕੋ ਹੀ ਜਾਤ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੱਟਾਂ, ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਾਰਮਿਕਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਾਂਝ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ।

22. ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਡੀ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਾਹ ਸਿੱਧਾ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਆ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

23. ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਟੱਕਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਸਨਅਤੀ ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੈ ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੇਂਡੂ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਮੱਧ ਅਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਰਵਾਇਤੀ ਵਪਾਰੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀਮੱਧ ਅਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ (69.37 ਫੀ ਸਦੀ) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੂ (66.39 ਫੀ ਸਦੀ) ਤਬਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੇ ਧੌਂਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ।

24. ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਜੰਮਪਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ ਦੇ ਬੇਲਬਾਲਾ ਹੋਣ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੰਮਪਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। 25. ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਹੱਥੀ ਹੋਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪਇਸੇ ਜਮਾਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

26. ਪੇਂਡੂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੇਂਡੂ ਕਿਸਾਨੀ ਉਪਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਰਾਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਧ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਗਣਾ ਇਸ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਉਪਰ ਮੁੜ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਸਨਅਤੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

28. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨੀ ਉਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਉਪਰ ਹੈ। ਪਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਰੀਜਨ ਹਨ ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

29. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਲਬਾਲਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਬਕੇ ਦੀ ਜਿਥੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕਾਈ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫਿਰਕੂ ਅਨਸਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

30. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਤਨਾ ਰਲਗੱਡ ਹੋਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਸਨੂੰ ਖੱਬੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੀ ਉਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਇਸ਼ਕ ਠੱਕਰ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਗਜੀਤ ਜ਼ੀਰਵੀ, ਡੱਲੀ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ/ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਕੈਸਟ ਟੇਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਲਵੋ :

ਅੰਬੀਕਾ ਫੂਡਜ਼ - ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਡਰਾਈਵ, ਵੈਨਕੂਵਰ
ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ - ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ

ਭਾਰਤ ਦਰਪਣ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਫੌਜ ਭੇਜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਨਿਊਜ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਲਥਰੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਫੌਜੀ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੈਰ ਮੁਲਕੀਆਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਓਂ ਇਕ ਬਰਾਡਕਾਸਟ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੁਨੀ ਭਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਲਈ ਅੱਡੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਮੋਰਚਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਇਹਨਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਫੋਰਸਾਂ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ।

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜਿਸ ਵਿਚ 21 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ ਅਤੇ 45 ਜ਼ਖਮ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ।

ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵਿਚ 270 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਕੌਮ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਬੁਲਾਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉਤੇ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ 400 ਸਿੰਘ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਗੋਰੂਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਫੌਜ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਖਬਰ ਵਿਚ ਰੋਡੀਓ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 22 ਸਿੰਘ ਜੋ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਗੋਂ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਬਕਤਰਬੰਦ ਕਾਰਾਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਂਕਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

298 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ, 240 ਜ਼ਖਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਮਿਲਟਰੀ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬੁੱਧਵਾਰ 298 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ 240 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।

ਹਲਾਕ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਅਤੇ 47 ਫੌਜੀ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ ਅਤੇ 250 ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਦਿਤੇ।

ਇਹ ਲੜਾਈ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਬੁੱਧਵਾਰ ਫੌਜ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ 400 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਿੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ

ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦਾ ਲੀਡਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਗੋਰੂਟਰ ਦੀ ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਰ ਕੱਢ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬੱਗਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਤਾਰਾਂ ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 46 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬੱਗਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਨ।

ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਾਰਨ 270 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸਿੱਖ ਪਵਿਤਰ ਨਗਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 11 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 29 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੰਦੂਕ ਧਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ।

ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਟੱਕਰ ਵਿਚ 12 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕ ਧਾਰੀਆਂ ਨੇ 4 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਅੱਠ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਇਕ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਚੌਕੀ ਦੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਫਰੀਦ ਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਹਲਾਕ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਗੋਰੂਟਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ 22 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ

ਫੌਜ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੀ ਗੋਲੀ ਵਿਚ 22 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੋਰੂਟਰ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਥਾਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਇਥੇ ਪੁਜੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੰਬ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰੀ ਤਰਜਮਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੇ-ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਫੌਜੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 400 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 250 ਵਿਅਕਤੀ ਬੁੱਧਵਾਰ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਅਤੇ 48 ਫੌਜੀ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੱਟਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਦੇਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਡਰ, ਸ਼ਹਿਮ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਓ

General Tours and Travel Service

LOW LOW RATES TO : India, Pakistan, Bangladesh & Ceylon on Air India, Pakistan Airlines, Kuwait, Air France, KLM Or Any Airline of your choice.

ASHOK PURI

261 KENNEDY STREET, WINNIPEG, MANITOBA, R3C 1T2

Ph. [204]943-0596

S. & S. INSURANCE

6658 Main St. Vancouver

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਇੰਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਫਤਰ

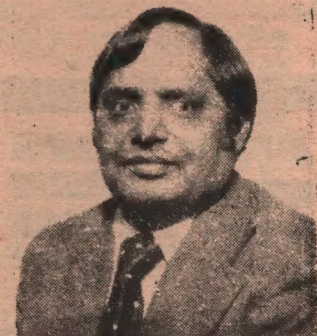
ਇੰਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੇ ਰੇਟ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ ... ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਸਤੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ... ਤੇ ਉਹ ਦੋਸਤੀ ਭਰੀ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਨੂੰ S & S Insurance ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੰਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

RENEW EARLY INSURANCE

* FINANCING AVAILABLE

* SAFE DRIVING DISCOUNT (if eligible)

Ph. 324-5711

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

324-5711

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਤੇ

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ

— ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 35 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਘੁਣ ਲੱਗੀ ਲਕੜੀ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪਰਪਕਤਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ “ਗਿਆਨੀ” ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਛਮੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਇਕ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਢਾਹ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਕਢਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ‘ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ’ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਕਰਾਈ।

13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1978 ਈ: ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਣਜਾਣੇ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਸਨ। ਬੜੇ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਮਦਮੀ

ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਪਰ 1978 ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਸਾਕੇ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਦਮ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਸਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਖਟਕਣ ਲਗ ਪਏ।

ਮੌਜੂਦਾ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਉਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਜੋ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਲੱਗੇ ਇੰਜਣ ਵਿਚ ਸਟੀਮ (ਭਾਵ) ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਇਸ ਮੋਰਚਾ ਰੂਪੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਇਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਹੀਏ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਪੁਰਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਮਿਤੀ 26 ਜੁਲਾਈ 1981 ਤੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪੰਥ ਰਾਜਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿਥਣ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕੋਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੱਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਸ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਸਮੂਚਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਅਧੀਨ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣ

ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਫਲ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ—ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਹ ਚਾਲ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ।

ਧਰਮਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਭਾਵੇਂ ਲੰਬਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਚਾਲ ਚਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਮੱਠੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮਤਭੇਦ ਜਾਰੀ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਤਭੇਦ ਧਰਮਯੁੱਧ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪ੍ਰਚਾਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ—ਹਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਉਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕਬਨ ਅਨੁਸਾਰ, ‘ਹਾਲਤਾਂ ਉਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ।’

‘ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਸਾਈ ਹੋਣੀ ਜਿਹੜੀ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਮੀਆਂ’

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ‘ਅੰਤਵਾਦੀ’ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਾਪੀ ਭੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਖੜੇ ਹਨ ਸ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸ: ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ।

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਅਦ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

- ਸਾਰਾ ਸੀਜ਼ਨ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ
- ਅਨਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸਟੈਂਪਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ
- ਵੈਨਕੂਵਰ, ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ, ਨਿਊਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ ਤੇ ਬਰਨਬੀ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦੇ ਚੋਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :—

251-4217

591-9459

VIDEO MART

GUARANTEED
CLEAR PRINTS

3369 'A' KINGSWAY (near Joyce) VANCOUVER, 438-3355
ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੂਵੀਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੀਡੀਓ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
FAST SERVICE GUARANTEED MAIL ORDERS ACCEPTED

GUARANTEED
PRINTS

ਵਧੀਆ ਪਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਮਾਰਟ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

NARINDER JASWAL

JOGA S. MANN

AMBIKA

5125 Victoria

PHONE: 32

Grand Ann

Sale Start 28th June,
Or While Qu

Sugar ਖੰਡ	Flour Section	
	Farine Atta ਆਟਾ	Golden Temple ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਆਟਾ
5.97 10 kg.	7.99 2x10 kg.	4.89 10 kg.
Almond ਬਦਾਮ	Pea Flour (Besan) ਬੇਸਣ	Bhatora Flour ਭਠੂਰਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ
6.99 3 lb.	.99¢ 2 kg.	4.99 2 kg.
Long Grain Rice ਲੌਂਗ ਗਰੇਨ ਚਾਵਲ	Grind Your Own Masala	
	Dhania ਧਨੀਆ	Jeera Whole ਜੀਰਾ ਸਾਬਤ
10.95 20 kg.	.99¢ lb.	.99¢ lb.
Basmati Rice ਬਾਸਮਤੀ ਚਾਵਲ	Haldi ਹਲਦੀ	Mirch Powder ਮਿਰਚਾਂ ਪੀਸੀਆਂ
.59¢ lb.	.99¢ lb.	.99¢ lb.
Apple Juice ਐਪਲ ਜੁਸ	Recorded VHS Movie	
.99¢ litter	6.99 each	

FOODS

rive, Vancouver

—0295

versary Sale

to 10th July 1984

ntities Last

Red Lentils ਲਾਲ ਮਸਰ 29¢ lb	<u>Daals Section</u> Peas ਪੀਜ਼ 19¢ lb	Moong ਮੁੰਗੀ 49¢ lb
Green Lintils ਹਰੇ ਮਸਰ 29¢ lb	India Masar ਮਸਰ 19¢ lb	Chick Peas ਕਾਬਲੀ ਛੋਲੇ 39¢ lb
Panchranga Achar ਪਚਰੰਗਾ ਆਚਾਰ 1.49 big tin	<u>Cans Section</u> Shona Saag ਸ਼ੋਹਣਾ ਸਾਗ 2 can for .99¢	Unico Chick Peas ਜਨੀਕੋ ਕਾਬਲੀ ਛੋਲੇ .99¢ 29 oz.
Corned Mutton ਕੌਰਨਡ ਮਟਨ 1.69	Nobob Tea ਨਵਾਬ ਚਾਹਪੱਤੀ 3.89 120 bag.	Rooh Afza ਰੂਹ ਅਫਜ਼ਾ 3.99 bottle
Recorded Casset Tape 1.99 each		Coconut Milk ਕੋਕੋਨਟ ਦੁੱਧ 1.49 28 oz.

ਸਾ ਹਿ ਤ ਦ ਰ ਪ ਣ

ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ: ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ'

ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ'

ਸੁਰਜੀਤ ਰਾਮਪੁਰੀ ਮੇਰਾ ਹਾਣੀ ਹੈ- ਰਾਜਦਾਰ ਅਤੇ ਲੰਗੋਟੀਆ। ਉਹ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਮੇਰਾ ਮੇਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ।

ਉਸਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਬਚਪਨ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਕਲਕੱਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸਟੀਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਸਨੇ ਓਥੇ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗਾਲੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕੌਮਲਤਾ ਦੇ ਝਾਉਲੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਉਹ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਰਾਮਪੁਰ ਆਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਸਾਲਿਗ ਰਾਮ ਦੇ ਡੰਡੇ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਪੜ੍ਹੇ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਉਸਤਾਦ ਚਿੱਟੀ ਫਿਟੀ ਉੱਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਸੂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲ ਵਿਚ ਗਰਮ ਕੋਟ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਨਿਆਸਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸੀ। ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ, ਫੁੱਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਿਤ੍ਰ ਨਾਲ 'ਕੁੱਲਾ ਮਾਸਟਰ' ਕਹਿੰਦੇ। ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਉਸਦੇ ਤਾਬੇਦਾਰ ਸਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਫਸਰ: ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ, ਉਸਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਜਸਪਾਲੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾ ਲੱਗੇ। ਸੁਰਜੀਤ 13 - 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸਦੇ ਕਵੀ ਜਮਾਤ ਅੱਗੇ ਸਾਂ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛੇ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਹੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਖਾ ਲਏ ਹਨ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਫਰ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਲਾਭ ਸਿੰਘ 'ਚਾਤ੍ਰਕ' ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਕਤੀ ਜਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਬੜੇ ਜੋਕਾਰੇ ਗੁੰਜਾਉਂਦੀ। ਉਦੋਂ ਉਸਦਾ ਕਲਮੀ ਨਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਭੰਵਰਾ' ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਹਰ ਆਥਣ ਇਕੱਠੇ ਘੁੰਮਦੇ ਜਾਂਦੇ, ਨਹਿਰ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਵਗਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਢੇ ਪੱਤਰ' ਦਾ ਬੜਾ ਚਰਚਾ ਸੀ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ 'ਵੇ ਲੋਕੋ' ਵਰਗੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ — ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਮਝਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੇ। ਫੇਰ ਇਹ ਗੱਲ 'ਸਫੀਰ' ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਧਨੀ ਰਾਮ 'ਚਾਤ੍ਰਕ' ਦੀ ਚੰਦਨਵਾੜੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ 'ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ', ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਆਜ਼ਾਦ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਗਾਰਗੀ, ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸਹਿਰਾਈ, ਈਸ਼ਵਰ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਣੀਆਂ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਦੇਸ਼-ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਛਪਣ ਲਗੀਆਂ ਫਿਰ 'ਪ੍ਰੀਤਮ' ਵਿਚ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਯਾਰ! ਤੂੰ ਕਵਿਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗੀਤ। ਇਹ ਨਾਜ਼ਕ ਖਿਆਲ ਤੇਨੂੰ ਉੱਚ ਛਿੱਬੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ?"

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ "ਇਹ ਸਭ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਬਰਕਤ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਦਾ ਅੰਤ ਬਹੁਦੀ ਵਾਰੀ ਵਿਛੋੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਦਰਦ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਰਦ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ ਹੀ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਨੁਸਖਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਲਗਿਆ, ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਬਣੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਟੀਆਂ ਤਕ ਮੇਰੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਕੱਢੀ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਦੋਵੇਂ ਕਲਪ ਲਏ। ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਟਾ ਫਟ ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਗੀਤ ਲਿਖ ਮਾਰਿਆ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਦਾਦ ਦਿਤੀ। ਮੈਂ ਕਵੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫਿਕਰੇ ਬੜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੱਗਦੇ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਭਾਵਕ ਛਿਣਾਂ ਵਿਚ ਕਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫਿਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਘੜ ਦਿੰਦਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਉਸ ਸਾਰੇ ਉਲ ਜਲੂਲ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਲਿਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਥਣੇ ਸੁਰਜੀਤ ਤੋਂ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕਰਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਹਾਜੀ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਮੁੱਲਾਂ।

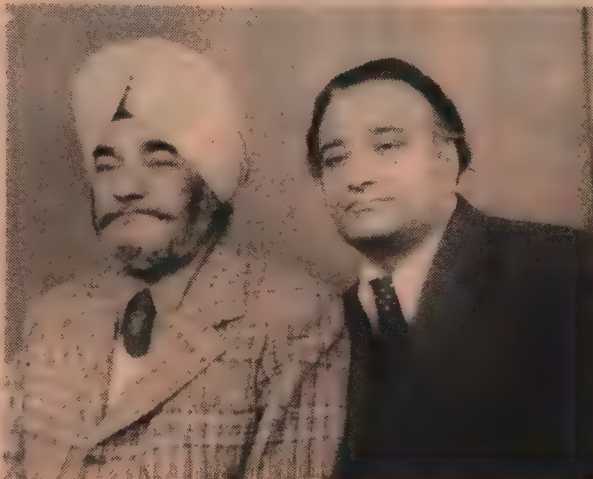
ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਨ ਹਟ ਗਿਆ। ਸੁਰਜੀਤ 1945 ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਦੇ। ਉਹ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੰਮੀਆਂ ਸੋਹਾਂ ਕਰਦੇ। ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਪੈਰ ਲਮਕਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ।

ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਇਮਤਹਾਨ ਨਾ ਹੋਏ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਵੰਡ ਕੇ ਐਫ.ਏ. ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਲੈ ਲਿਆ।

'ਲਲਕਾਰ' ਦੀਆਂ ਹਵਤਾਵਾਰੀ ਲੱਖਿਆਵਾਂ ਉਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਰੁਬਾਈਆਂ, ਬੈਂਤ ਇਕੱਠੇ ਛਪਣ ਲੱਗੇ। ਜਲੂਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਨੇ ਇਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਤਖਤਪੋਸ਼ ਕੁੱਝ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ। ਕਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ' ਪੜ੍ਹੀ।

ਗਰਮੀ ਦੀ ਉਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਨਵਤੇਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਗੁਰਚਰਨ! ਤੂੰ ਇਹ ਕਵਿਤਾ 'ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ' ਵਿਚ ਛਪਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਤੇਜ ਦਈਂ। ਮੈਂ ਹੋਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੂੰ ਏਨੇ ਚਿਰ ਦਾ ਲਿਖਦੇ, ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਕਾਹੜੇ ਨਹੀਂ ਛਪੀ? ਆਹ ਦੇਖ! ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਖਣ ਲਗਿਆ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਛਪਣੀ ਕਵੀ ਹੋਣ ਦੀ

ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ

ਸਨਦ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਫਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਉਪਨਾਮ 'ਭੰਵਰਾ' ਵਰਤਣਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਰਾਮਪੁਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਅੰਬਾਲੇ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਬੀ.ਟੀ.। ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫੌਜੀ ਆਲਾਦੁਆਲਾ ਉਸਨੂੰ ਰਾਸ ਨਾ ਆਇਆ।

ਫੌਜ 'ਚੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਵਿਹਲਾ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਉਹ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ। ਪੈਡ ਛਪ ਗਏ ਮੋਹਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੈਡ ਉਤੇ, ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ, ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਬੇਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪਟਿਆਲੇ ਗਏ। ਰਿੰਕ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਇਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ:—

"ਮੈਂ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਰਾਤਾਂ ਦੀ
ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵੇਰਾ ਕੀ ਜਾਣੇ?"

ਜਦ ਉਦਾਸ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਗੀਤ ਮੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੁਰ ਉਖੜੇ ਉਖੜੇ ਜਾਪੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਦਰਦ-ਕਹਾਣੀ ਜਚ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰ ਵੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ 'ਕਾਲਜ' ਦਾ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, "ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਛਪੀ?"

ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਦਸਿਆ 'ਨਹੀਂ'।

"ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਟਿਆਲੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਛਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

"ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਛਾਪਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਛਾਪਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਕੁੜੀ ਨੇ ਸੋ ਸੋ ਦੇ ਪੰਜ ਨੋਟ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਬੋਲੀ "ਲਓ! ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੋ।"

ਕੁਝ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੁੜ ਗਈ। ਰਤਾ ਕੁ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਈ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, "ਕੀ ਦੇ ਕੇ ਗਈ ਹੈ ਤੇਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ?"

ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਮੋੜ ਦਿਤਾ। ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਆਏ ਨੌਕਰ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਘਰ ਦਸ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਫਿਰ ਸਾਡੇ 'ਕਾਲਜ' ਦੇ ਖਾਲੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਹੁਣ ਆਪ ਇਕ ਉਪੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਜੇਤੂ।

ਸੁਰਜੀਤ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਕੇ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਨ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ ਨਾਲੇ ਐਮ.ਐਫ. ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਆਲਾਦੁਆਲਾ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬੜਾ ਰਾਸ ਆਇਆ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਦੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਰੂਏਵੇਂ ਅਤੇ ਕਾਹਲ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ; ਪਰ ਰਾਮਪੁਰ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਸਾਡਾ ਨਾਤਾ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦੀਆਂ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ, 1964 ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਐਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਸਾਡਾ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਰਮ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਠੰਡਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਸੂਰ ਮੇਰਾ ਹੈ। ਮੈਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਤੁਰਤ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਗਿਲਾ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕਾਇਮ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਸੁਸਤੀ ਤੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਮਲੋਂ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਨਵੀਆਂ 'ਕਹਾਣੀਆਂ' ਸੁਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਦੇ ਕਵੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ।"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਤੇਨੂੰ ਲੋੜ ਹੀ ਕੀ ਹੈ? ਤੇਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ਕ ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਤੇਰੇ ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਨਹੀਂ।"

ਮੈਂ ਉਮਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਰ ਤੂੰ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈਂ ਯਾਰ?"

ਸੁਰਜੀਤ ਬੋਲਿਆ, "ਕਦੇ ਆਸ਼ਿਕ ਆਪ ਮੌਕਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਦੇ ਮੌਕਾ ਆਸ਼ਿਕ ਨੂੰ ਲਭਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੌਕਾ ਸਾਂਭ ਗਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਸਲ ਦੀ ਰਾਤ ਹਿਜਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਘਟੇ ਘਟ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਤਾਂ ਵੱਟ ਤੇ ਪਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਨੁਸਖਾ ਉਸਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਦਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜੇਹੀ ਔਸ਼ਧੀ ਹੈ ਜੋ ਹਕੀਮ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੜੀ ਖਾਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ 'ਫੈਜ਼' ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੋਅਰ

ਨੋਟ:—

12 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦਾ 58ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲੇਖਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਕਵੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ 'ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ' ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਵਰੀ 1984 ਵਿੱਚ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਢੁੱਡੀਕੇ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ 'ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਸਾਹਿਤਕ ਐਵਾਰਡ' ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਆਵਾਜ਼ ਹਾਂ' ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਹੋਣ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਭ-ਅਵਸਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਛਾਪਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ:—

ਦਿਲ ਸੇ ਤੋਂ ਹਰ ਮੁਆਮਲਾ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਬੇ ਸਾਫ਼ ਹਮ

ਕਹਿਨੇ ਮੇਂ ਉਨਕੇ ਸਾਮਨੇ ਬਾਤ ਬਦਲ ਬਦਲ ਗਈ।

ਫੇਰ ਅਗਲੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਗਿਸ਼ਤਾ ਤਰਸੇਵੇਂ - ਭਰਿਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਵਤ ਦਾ; ਅਤੇ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:—

ਕਤਾਅ ਕੀਜੇ ਨਾ ਤਅਲੁਕ ਹਮਸੇ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਦਾਵਤ ਹੀ ਸਹੀ
ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ 'ਧੀਰ' ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਜੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜਦ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਕੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਆਪਣਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਗੱਲ ਮੁੱਕੀ, ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ।" ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ, "ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਰ: 'ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਉਸ ਨਾਲ 'ਲੱਗ-ਚੁੱਕ' ਹੈ। ਗਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਦਾ ਹੈ।"

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ 'ਲੱਗ-ਚੁੱਕ' ਨਹੀਂ, ਸਭ ਨਾਲ ਮੁੱਢਲੇ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੱਢਲੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਅਲਫ-ਲੈਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਹਮਰਾਜ਼ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਉਸਦਾ ਹਮਦਰਦ ਤਮਾਸ਼ਾਈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਉਸ ਉਤੇਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਕਿਹੜਾ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੀ। ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਨਿਕਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਗਮਾ ਹੈ:—

ਇਹ ਠਹੀ ਚਾਨਣੀ

ਤਿਲਕਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ

ਤੇਰੀ ਹਾਰੀ ਵਫਾ ਦੀ

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਤਾਂ ਹੈ—

ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਇਹ ਨਗਮਾ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿਫਲ ਉੱਤੇ ਜਾਦੂ ਪੂਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਨਗਮਾ ਉਸਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ੋਅਰ ਵੱਖਰੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋਹੜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦੀ ਵੀ।

ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਉਪਨਾਮ 'ਭੰਵਰਾ' ਠੀਕ ਹੀ ਰਖਿਆ ਸੀ।

ਗਲਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ'

ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ', ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ 'ਅਟਾਰੀ' ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। 'ਅਟਾਰੀ' ਬੜੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਰੋਸਤੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਤੁਰਿਆ। ਬਾਹਰ ਤਪਦੇ ਜੇਠ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ, ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਰਤਾ ਸਾਹ ਆਇਆ। 'ਅਟਾਰੀ' ਨੇ ਦੁੱਧ ਸੋਢਾ ਅਤੇ ਗਜਰੇਲਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, "ਉਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਤੂੰ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ, ਬਈ ਰਾਮਪੁਰੀ! ਤੇਰਾ ਨਗਮਾ ਬਹੁਤ ਖੁਬਸੂਰਤ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਜੀਮਿਆਂ।"

ਗੁਰਚਰਨ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ, "ਇਹ ਕਿਸ ਨਗਮੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ।"

ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਅਟਾਰੀ ਨੇ ਢਿੱਡ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ, ਮੁੱਛਾਂ ਪੁੰਝੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਰਾਮਪੁਰੀ ਲਿਖਦੇ ਵੀ ਖੂਬ ਹੋ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਵੀ। ਸੁਣਾ ਫੇਰ ਉਹ ਨਗਮਾ ਓਸੇ ਸ਼ਾਮ ਵਾਲਾ "ਇਹ ਠਹੀ ਚਾਨਣੀ, ਤਿਲਕਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ—।"

ਗੁਰਚਰਨ ਮੁਸਕਾਇਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਈਸ਼ਰ ਸਿਆ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਗਲਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਨਗਮਾ ਹੈ।

ਕੋਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਲੰਚ ਲਈ ਖਿੰਡਿਆ। ਇਕ ਲੇਖਕ ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਕੋਲ ਆਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਕੇ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ, "ਸੁਣਾਓ ਰਾਮਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ! ਬੜਾ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਨੇ। ਕਦੋਂ ਆਏ ਹੋ ਪ੍ਰਦੇਸ ਤੋਂ?"

ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾਭੇ ਹੀ ਹਾਂ।"

ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਸੁਰਜੀਤ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੇ ਨਗਮੇ ਸੁਣਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ-ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਜੋ, ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਾਕਮ ਨੇ 'ਉਸਤਾਦ' ਨੂੰ 'ਸਬਕ ਸਿਆਉਣ' ਦੀ ਪਾਰ ਲਈ। ਸੁਰਜੀਤ ਸੋਚੀ ਫੁਝਿਆ ਜਗਰਾਤੇ ਕੱਟਦਾ ਅਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖਦਾ।

ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਹਿਕਮੇ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ੋਅਰ-ਦੋਸਤ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪੁੱਜ ਗਈ ਜੋ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਸ਼ੋਅਰਾਂ ਦਾ ਵਾਕਿਫ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਦਾਈ ਵੀ। ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ, "ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਸੋ ਇਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਬੀਬੇ ਕਵੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੋਅਰ ਲਿਖਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।"

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ(ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ 1984 ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਵਾਰਡ ਉੱਪੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1984 ਦਾ "ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮਨਜੀਤ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਐਵਾਰਡ ਉੱਪੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਇਕ ਸੋਹਣੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਮੌਜ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਭਾਰੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਖਾਤਰ ਉਸਨੇ ਬੜੀ ਢੁਕਵੀਂ, ਲੋਕ-ਪੱਖਰ ਦੀ ਮੁਹਾਂਦਰੇਦਾਰ ਬੋਲੀ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਖੁਭ, ਦਵਤਰਸ਼ਾਹੀ, ਪੁਲਿਸ ਜਬਰ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਖੋਰੀ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਿਛ ਵਿਚ ਫੇਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕੋਹੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਜਿਉਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮੰਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੰਚ ਦੇ ਕਾਮੇ ਆਪਣੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਗ ਕੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਪੁਚਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮਤਾ ਛਾਪ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਣ ਦਾ ਵੀ ਬੀੜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਅਪੜਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁੱਲ 25 ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ, ਪੱਚੀ ਪੈਸੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਦਾਈ ਰੁਪਏ।" ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਯਾਦਗਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ।

ਪੰਜ ਸੌ ਡਾਲਰ (4000 ਰੁਪਏ) ਦਾ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਕਾਰ, ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ 'ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ 'ਧੀਰ' ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਯੂਮਨ

ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਤਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਹੁਸਨ ਨੇ ਦਿਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।	ਰੱਖਿਆ ਬੰਦੀ ਨੇ ਚਿਹਨੂੰ ਛੱਡਿਆ, ਉਹ ਚੈਤਰਬੀ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।
ਜਾਬ ਸਾਕੀ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਲਾਉਣ ਦੀ, ਹਿੰਦ ਨੈ-ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।	ਦੋ ਰੁਖੀ ਓਹਲੀ ਦਾ ਕਰੀਏ ਕੀ ਗਿਲਾ? ਜੋ ਨਿਰਾ ਬਿਓਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।
ਹੋਰ ਵੱਲ ਦਿੱਲ, ਪਰ ਨਿਗਹਾਂ ਹੋਰ ਵੱਲ, ਖੂਬ ਓਹਲ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।	ਗੀਤਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣ ਕੇ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।
ਘਰ ਦਿਆਂ ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰੀ ਰੇਲ ਦੀ, ਕਿੱਥੇ ਦਿੱਜ ਸਰਕਾਰ! ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।	ਉਠ, ਵਧਾ ਡਰਦਨ, 'ਯੂਮਨ' ਵੇਲਾ ਨ ਪੱਧ, ਸੁਕਰ ਹਰ ਕੋਈ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ (ਵਰਕ-ਬੁੱਕ)

ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹੋ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗਾਈਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀਚਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਕ-ਬੁੱਕ ਹੈ।

ਇਹ ਗਾਈਡ ਸਰਦਾਰ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਦਸ ਡਾਲਰ ਦਾ ਚੈਕ ਭੇਜ ਕੇ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ:—

KESAR SINGH
13487 - 98 A Ave.
SURREY, B.C. CANADA
V3T 1C7
Ph. (604) 581-3185

ਪੁਸਤਕ ਪੜਚੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ

ਲੇਖਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ: ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ
ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ: Gyani Kesar Singh
13487 - 98 A Ave. Surrey, B.C.
Canada V3T 1C7 Ph. (604)581-3185

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਲ ਪੰਨੇ: 128 ਸਾਈਜ਼ 8 1/2 x 10 1/2 ਮੁੱਲ 10 ਡਾਲਰ
ਛਾਪਕ: Sunset Printing Press Ltd.

ਛੱਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਈਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਪੌਤੀ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀਆਂ।
ਰੰਗ ਲਿਆਈਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਘਾਲਾਂ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਦੀਆਂ॥
ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ' ਛਪਵਾਈ ਹੈ, ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਤੁਅਫਾ ਹੈ।

ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਮਾਲ ਕਰ ਵਖਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾ ਅੱਖਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਕਠਿਨ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੱਡਾ, ਕਾਗਜ਼ ਵਧੀਆ ਛਪਾਈ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਘੜਤ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਵੇਖਕੇ ਮਲੋਂ ਮਲੀ ਵਾਹਵਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਉਕਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੰਨਾ 21 ਉਤੇ=GH ਘ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਛਪਿਆ ਅਤੇ ਪੰਨਾ 96 ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਮੁਮਲੀ ਉਕਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ।

ਸੁਝਾਓ:— ਤ ਅੱਖਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ RH ਦੀ ਥਾਂ RD ਨਾਲ ਦਰਸਾਈ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢੁੱਕਵੀਂ ਰਹਿਣੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਰੜਾ ਲਈ KARRHA ਦੀ ਥਾਂ KARRA ਅਤੇ ਗਾੜਾ ਲਈ GAARHAH ਦੀ ਥਾਂ GAARDHA ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਉਚਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਣ ਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਕਾਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੱਜ ਕਿਤਨੀ ਵੀ ਟੁੱਡ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਪਰ ਚੰਗੀਆਂ ਪਾਸ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਉਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਠਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਆ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਅਫਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ, ਉਤਰੀ, ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿੱਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਆਬਾਦ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਆਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਹਰ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾ ਭੁੱਲਣ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਕਲਚਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ-ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਪੁਰ, ਮਲਾਇਆ, ਬਾਈਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਗੜ੍ਹ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਜਤਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਗਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੋਣ-ਪਾਣੀ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਤ ਤੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਅੱਡਰਾ ਅੱਡਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਭਾਵੀ ਕਠਿਨਾਈ ਸੀ।

ਸੰਨ 1938 ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਲਾਇਆ ਪੁੱਜੇ। ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਲਾਉਣੀ ਆਰੰਭੀ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਠਿਨਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ ਮਲਾਇਆ ਦਾ ਟੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਲਾਇਆ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਬੋਧ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਛਪਵਾਇਆ ਜੋ ਮਲਾਇਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੱਚੀ ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਮਲਾਇਆ ਵਾਸਤੇ ਛਪੇ ਇਸ ਬਾਲ ਬੋਧ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

1957 ਤੋਂ 1963 ਤੱਕ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਰਹੇ।

(ਘ:ਕ: ਪੰਨਾ 15 ਤੇ)

ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ੇਅਰ

ਚੋਣਕਾਰ: ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ'

ਹੋਰ ਤੜਪਾ ਇਹ ਜ਼ਖਮ ਨਾਸੂਰ ਨਾ ਹੋਏ ਅਜੇ
ਹੋਰ ਨੁਕਰਾ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਚੁਰ ਨਾ ਹੋਏ ਅਜੇ।

ਰਾਹ ਨਿੱਖੜੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਧੁੰਦਲਾ ਗਈ
ਦੂਰ ਹੋਕੇ ਵੀ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਏ ਅਜੇ।

ਮੇਰੀ ਉਮਰਾ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਹੈ ਸਾਧਨਾ
ਮਰਾ ਜੀਵਨ ਮਿਲਣੀਆਂ ਦੀ ਭਟਕ ਹੈ।

ਮੈਂ ਝਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਯਾਰ ਹਾਂ
ਮੇਰੇ ਅਫਸਾਨੇ ਦਾ ਚਰਚਾ ਆਮ ਹੈ।
ਨਾਸਤਕ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਆਖੇ, ਦੇਸਤੋ!
ਮੇਰੇ ਹੋਣਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਸੁਰਗ ਦਾ ਲਾਰਾ ਜਿਹਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਲਪਣਾ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਪਰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਦਾ ਹੀ ਆਦਮੀ ਭਗਵਾਨ ਬਣਕੇ ਪੁੱਜਿਆ ਅਰਬੀ
ਕਦੀ ਆਇਆ ਨਾ ਆਉਣਾ ਹੈ ਕੋਈ ਭਗਵਾਨ ਅਰਬੀ ਤੋਂ।

ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਭੇਤ ਦਿਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ
ਤੂੰ ਵੀ ਛੁਪਾ ਰਹੀ ਏਂ ਮੈਂ ਵੀ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਗਮ ਦੀ ਸਿਖਰ ਤੇ ਜਾਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਨ ਮਿਲਦਾ
ਆਪੇ ਹੀ ਤੇਨੂੰ ਖੋਕੇ ਫਿਰ ਢੁੰਡਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਬੇਸਮਝ ਅਸੀਂ—ਉੱਘੇ ਅੰਗਾਰ ਤੇ ਲੇਟੇ
ਮਾਰੀ ਸੀ ਤੂੰ ਪੱਲੇ ਦੀ ਹਵਾ ਸੱਚ ਸਮਝ ਕੇ।

ਇਹ ਮੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਹੈ ਪਰਬਤ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਵਰਗਾ
ਪਹਾੜੀ ਰਾਹ ਤੇ ਨਸਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਦਾਈ ਹੈ।

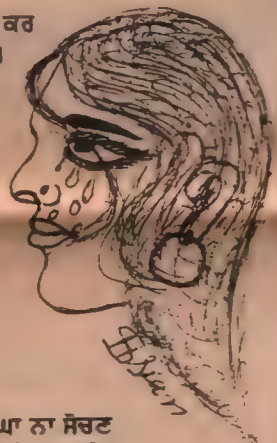
ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜੇ ਆ ਸਕੀ ਕੁਝ ਗਮ ਨਾ ਕਰ
ਉਮਰ ਭਰ ਬੁਝੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਇਆ ਨਹੀਂ।

ਤਨ ਦੇ ਸਾਥ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਨੇ
ਮਨ ਦਾ ਸਾਥ ਪੁਰਾਣਾ
ਪਹਿਲੀ ਉਮਰਾ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੰਢਾਣਾ।
ਮਾਣੇ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਉਣਾ
ਮਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸੁਹਾਣੀ।

ਉਹ ਰਹਿਕੇ ਸਾਡੇ ਗੀਤ ਬਣੇ ਨੇ
ਜੇਹੜੇ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਮੋਏ।

ਲੋਕੀ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਨਾ ਸੋਚਣ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਨਰਮੇ ਪੀੜਾਂ ਵਿਚ ਸਮੋਏ।

ਕਾਸ਼ਾ ਕਦੇ ਤੂੰ ਦੇਖ ਸਕੇਂ ਜੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ
ਤੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਨੇ ਪਰ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਗਾਵਾਂ।

ਸੁਰ ਤੇ ਗੁਰ

ਸੰਨ 1980 ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰਾਂ, ਫਲੈਟ-ਟਾਈਪਾਂ, ਥੇ ਤਰਤੀਬੇ ਨਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲ ਭਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਖੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋਟ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੁਰਚਰਨ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਏ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਹ ਪੇਂਡੂ ਚਾਹੇ ਕੈਨੇਡਾ ਘੁੰਮ ਆਣ, ਆਉਣਗੇ ਲੋਟ। ਉਸਨੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦੇ ਸਾਰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਕੇ ਜਦ ਖਿਆਂ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮਿੱਤਰ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਪਏ ਅਤੇ ਬੜੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਰਾਮਪੁਰ, ਤੇ ਰਾਮਪੁਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰਦੀ ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਉਤੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ। ਗੁਰਚਰਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਸੁਰਜੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੀੜ ਦੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਮਧੁਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਸੁਰ ਹੈ।"

ਭੂਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਹ-ਜਹਾਨੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਚੋਂ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, "ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸੁਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਗੁਰ ਹੈ।"

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਨੋ ਨਾ ਭੁਲੋ
Ph.: 299-6767 Or 253-7596 24 hours. Pager 9090

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਸੀ. ਜੇ. ਸੀ.(CJJC 800 AM DIAL)
Sunday Entertainment:

ਹਰ ਐਤਵਾਰ
ਸਵੇਰੇ
10⁰⁵ ਤੋਂ 11⁰⁰

ਹਰ ਐਤਵਾਰ
ਸ਼ਾਮ
7⁰⁵ ਤੋਂ 8⁰⁰

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੱਠੀ

ਨੰ:

ਮਿਤੀ 3-4-84

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਜੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਤਹ ॥

ਆਪ ਜੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗੌਰਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹਿੰਦ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਹਲੀਮੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਜੁਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਭੀ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਕ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਸੋਧੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਸੋ ਸਮੁੱਚੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਆਪਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਤਲੀ ਤੇ ਰਖਕੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜੁਝਣ ਵਾਲੇ ਮਰਜ਼ੀਵਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਮਾਇਆ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁਲੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਇਆ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ,

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,
(ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਬੱਬਰ')
ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ,
ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ।

ਮਿਤੀ ਸੂਝ ਦਾ ਕੁਝ ਭਰਮ ਮਹਿਸੂਸੀ
ਮੁਹੱਬਤ ਤਿਰੀ ਦੇ ਭਰਮ ਨਾਲ ਸੀ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ

ਕਾਰਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਤੇ ਘਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼
ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਲਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ
ਕਰੋ।

RES. 325-7244

BUS. 872-7827

7935-MAIN STREET VANCOUVER

ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ? East West Travel Ltd.

ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

ਸਾਥੋਂ ਹਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀਆਂ
ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

Special for India, Pakistan, Fiji and
West Indies.

Mike Brar

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟਿਕਟਾਂ
ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਟਰੈਵਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜਿਥੇ
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Ph.(403)235-3661

#206-3517, 17 Ave. S.E. Calgary, Alta

T2A 0R5

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਪਰਮਪੂਰ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਸੱਦੀ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਨਵੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ
ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਮੀ ਦਿਤੀ—ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ, ਜਨਰਲ ਸਬੋਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤ੍ਰ ਸੁਦਾਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਇਦਰਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਹਨ — ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ 200 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਅਜ ਇਦਰਾ
ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਅਸਥਾਨ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਟੱਕਾਂ ਅਤੇ
ਆਰਟਲਰੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ, ਪਵਿਤਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ
ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਹੁਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਲੀਆਂ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਪਿਰਟ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਕੇਸਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਝੁਲਾਵੇਗਾ।

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ
ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ।
ਅਜ ਸਮਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਗੋਂ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡਾ ਹੱਥਲਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜੇ ਵੀ ਸ਼ਰਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜ ਚੁਪ
ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੌਸਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਸਿੰਘ ਇਸ ਘਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਪੁਰਨਿਆਂ ਉਪਰ ਚੱਲ ਕੇ ਮੰਜਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਾਪਾਨ ਸਾਡੀ ਹਾਊਸ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ

ਵਧੀਆ ਕਪੜਾ—ਵਾਜਬ ਭਾਅ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਫੈਬਰਿਕਸ

ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਸਾਡੀ ਹਾਊਸ ਪਹੁੰਚੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ ਦੁਪੱਟੇ ਸਮੇਤ

ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਦੁਕਾਨ

ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

2, 4602 - 17th Ave. S.E. Calgary, ALTA

Ph.(403)273-6905

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:—

- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ
- ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰਜਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
- ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਂਟੀਫੈਵਿਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ
- ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ "ਰਾਹਦਾਰੀ"
- ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

ਅਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ
ਸਹਾਇਤਾ

7-4857 Kingsway (Opp. Sears)

Burnaby, B.C. V5H 2C8

ਸਮਾਂ: ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ
(ਦਫਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

PHONE—

—Off. 433-8366

Res. 324-4160

Harcharan S. Sanghera

B.A., (Hons.) B.T.

We wish to let everybody know, that Harry, top
salesman has rejoined our firm, and is eager to help
in matters of real estate.

Call (403)274-9586

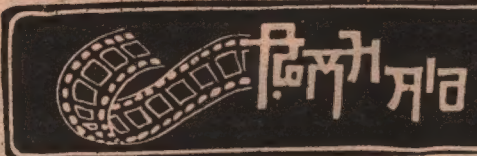
COMMISSIONER

FOR

OATHS

HEIN

REAL ESTATE
CORPORATION 272-3382

ਸਾਲ ਭਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ 'ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ' ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, 'ਨੰਬਰ ਵਨ' ਐਕਟਰ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, 'ਟਾਪ ਪ੍ਰਜੈਕਟ' ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੋਚਣਾ ਪਰੇਪਰਾਵਾਦੀ ਨਾਇਕ ਸਿਰ ਹੀ ਬੰਬਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਨਾਇਕ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਉਪਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਟੀ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰਿਕ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੰਬਰ ਵਨ ਹੀਰੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਹੀਰੋਇਨ ਸੰਗ ਚੰਗਾ ਫਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉਖੜਣ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਨ ਵੀ ਖੁਸ਼ਟਾ ਹੋ ਗਿਆ।—'ਟਰੇਜਿਡੀ ਕਿੰਗ' ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਟਾਪ-ਪ੍ਰਜੈਕਟ ਖੋਹ ਬੈਠਾ।

ਜੇਸੇ ਜਦੋਂ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਚੋਟੀ ਤੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਲਈ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਆ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ 'ਨੰਬਰ ਵਨ' ਬਣ ਚੁਕਿਆ ਸੀ। 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ', 'ਇਲ ਏਕ ਮੋਦਿਰ', 'ਆਰਥ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੁਮਾਰਿਕ ਇਮੇਜ ਵਿਚ ਢਲੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਖਿੱਚ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਮਾਰਿਕ ਹੀਰੋ ਦਾ ਚਾਰਮ ਠੇਸੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। 'ਪਾਲਕੀ', 'ਬੁਕ ਗਯਾ ਆਸਮਾਨ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਉਸਦਾ ਚਾਰਮ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਗਿਆ।

ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 30-35 ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੁਮਾਰਿਕ ਇਮੇਜ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ 'ਆਨੰਦ ਐਂਡ ਆਨੰਦ' ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨ ਬੇਟੇ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਬਾਪ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਜਿਹੀ ਸਫ਼ੇਦੀ ਲਗਾਉਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤਾਂ 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਗਰ' ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 'ਨੰਬਰ ਵਨ' ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਉਪਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਬੈਠੇਗਾ, ਪਰ ਆ ਬੈਠਾ 'ਲਵਰ ਬੁਆਇ' ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਮਿਲੀ ਉਸਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਏਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ਵੱਧ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਟਾਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ।

1971 ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ 'ਹਾਥੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ' ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ 'ਮਹਿਬੂਬ ਕੀ ਮਹਿੰਦੀ', 'ਦਿਲ ਦੇਲਤ ਦੁਨੀਆਂ', 'ਬੋਰੂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ', 'ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ', 'ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ', 'ਮਾਲਿਕ' ਆਦਿ ਫਲਾਪ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭੱਲਿਆ—ਫਿਰ ਕਦੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖੰਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ

ਬੁੱਝ ਸਕੋਂ ਤਾਂ ਬੁੱਝੋ !

1. ਸੋਲਾਂ ਧੀਆਂ
ਚਾਰ ਚੁਆਈ2. ਦੋ ਕਬੂਤਰ ਬਾਂਕਾ ਜੋੜਾ
ਖੁੱਡੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ
ਬੈਠੇ ਖਾਣ ਹਲੋਰਾ3. ਔਹ ਗਈ
ਔਹ ਗਈ4. ਐਨੀ 'ਕ ਹੱਟੀ
ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਗੁਲਾਬੀ ਜੱਟੀ5. ਪੰਜ ਜਾਣਿਆਂ ਗੱਠੜੀ ਚੁੱਕੀ
ਜਾ ਸੁੱਟੀ ਦਰਬਾਰ
ਕਾਲ ਕਲੀਚੀ ਦਿਤਾ ਧੱਕਾ
ਗਈ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ

6. ਤਲੀ ਉਤੇ ਕਬੂਤਰ ਨੱਚੇ

7. ਇਕ ਮਰਦ ਨੇ ਮਰਦ ਬਣਾਇਆ
ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪਾਇਆ
ਤੀਵੀਂ ਨੇ ਐਸੀ ਕੀਤੀ
ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਲੱਤ ਦਿਤੀ

8. ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਦੀ

9. ਨਿੱਕੀ ਜਹੀ ਪਿੰਦਟੀ
ਪਿੰਦ ਪਿੰਦ ਕਰਦੀ
ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦੀ
ਲਿੱਦ ਕੱਠੀ ਕਰਦੀ।10. ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਦੋ ਵਪਾਰੀ
ਮਿੱਟੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਉਤਰ

1. ਅੱਖਾਂ 2. ਨੀਂਦ 3. ਦੁੱਧ ਦਹੀਂ ਮੱਖਣ ਲੱਸੀ
4. ਕਪਾਹ ਦੇ ਵੜੇਵੇਂ ਅਤੇ ਵੇਲਣਾ 5. ਮਿਰਚ
6. ਚਿੱਬੜਾਂ ਦੀ ਵੇਲ 7. ਅੰਬ 8. ਸੰਤਰਾ 9. ਧੂਆਂ
10. ਭੁੰਡਾਂ ਦੀ ਖੱਖਰ

(ਪੰਨਾ 12 ਦੀ ਯਾਦ)

7) ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰ-
ਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੁਰ-
ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ।8) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਸ਼ਹਿਰ-
ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ
ਸਿਗਰਟ, ਸਰਾਬ ਤੇ ਮਾਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ
ਲਾਈ ਜਾਏ।9) ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਲਈ ਟਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲਾਣ ਦੀ
ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਜਾਏ ਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਉ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਾਵਰ ਫੁਲ ਟਰਾਂਸਮੀਟਰ ਰਾਹੀਂ ਤਿੰਨ
ਘੰਟੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਰੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।10) ਭਾਖਤਾ ਡੈਮ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਬਣਾਇਆ,
ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਤਿੰਨ ਹੈਡ
ਵਰਕਸ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨ ਖੋਹੇ ਜਾਣ।11) ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ
ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈ।ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਕਈ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਕਤ
ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ
ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਠੀਕ ਹਨ, ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ
ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾ ਰਹੀ
ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਕ ਦਿਨ
ਵਿਚ ਹਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

MANN MUSIC VIDEO & PHOTO STUDIO

ਫੋਨ :

321-6667

6512 Main St.(49th Ave.) VANCOUVER, B.C.

Mail Order
Accepted

ਏ. ਐਸ. ਕੰਗ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ
ਸੇਫ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਗਾਈਡ ਬੁੱਕ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਥੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ
ਪ੍ਰਸੰਗ ਟੇਪ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ

83 ਨੰਬਰ ਨਵੇਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਟੇਪ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ,
ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਹਨ

ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਮੁਵੀ ਤੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ਇਥੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ - ਸਟੀਕਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ

84 ਨੰਬਰ ਨਵੇਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਟੇਪ

(ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੌਮਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ, ਕਰਤਾਰ ਰਮਲਾ,
ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ)

Rent Exchange or Buy
Guaranteed Clear Print

New Movies :—

Asha Jyoti, All Rounder, Mati Mange Khoon,
Mera Dost Mera Dushman, Kunwari Bahu,

5 Minutes
Passport
Service
Available

ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਬਿਲ 11 ਅਤੇ ਬਿਲ 27

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਜੋ ਸੋਲੇਡੇਰਿਟੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਨੇ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਰੂ ਬਿਲ 2,3 ਅਤੇ 27 ਬਾਰੇ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ 1963 ਤੋਂ ਜੋ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੱਜਟ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਭੀ ਕਈ ਬਿਲ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਨ। ਬਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ, ਰੈਂਟਲਜ਼ਮੈਨ, ਲੇਬਰ ਕੋਡ, ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਕਮਪਲੇਂਟ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਤਆਦਿ। ਜੋ ਅੱਜ ਕੋਈ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਮੈਨ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨੱਕੀ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤੇ ਤਕੜੇ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਫ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲ 11 ਅਤੇ 27 ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕਲਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਭੀ ਨਸਲ, ਰੰਗ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਰਗੇ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਦੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਿਲ ਵਿਚ ਲੰਬਰ ਖਿਚਣ ਦੀ ਜਾਬ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਇਕ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਬਾਂਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੰਬਰ ਨਹੀਂ ਖਿਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਕੜਾ ਸਬੰਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਨਾਂਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਕਲਾਜ਼ ਉਤਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਹੁਣ ਉਸਗੇ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਦੇਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਮਾਲਕ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਲਕ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਕਾਇਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗੈਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧੁਨੀਅਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਇਤਿਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੰਘਣਗੇ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾੜੀ ਰਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਕ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾੜੀ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ। ਮਾਲਕ ਦਾ ਇਹ ਭੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਕੇ ਜੇ ਜਾਬ ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਾੜੀ ਕੇਸ ਮੁਨਾ ਕੇ ਆ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਐਂਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜੇ ਮਾਲਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਭੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਮਲਾਆਵਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਸਬੂਤੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਹਮਲਾਆਵਰ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਰੋੜਾ ਮਾਰੇ, ਜਾਂ ਉਤੇ ਝੁੱਕ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਭੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੂਰਾ ਬੇਵਕੂਫ ਹੀ ਫਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਤੇ ਜਾਕੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਭੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਲਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ।

ਅੱਗੇ ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਵਕੀਲ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਕੀਲ ਆਪ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲ ਮਾਲਕਾਂ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕੀਤਮ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਰਖੀ ਹੈ। 24 ਮਈ ਦੇ ਸੱਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਡੀਟਰਾਇਟ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿਤਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮਿਲਿਆ। ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਜ਼ਤ ਦਾ ਮੁਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਅਵਸਰ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਪਾਸ ਜੋਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੇ ਚੱਕਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪ ਇਕ ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਦੂਜਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤੀਜਾ ਤੇ ਫਿਰ ਚੌਥਾ। ਆਖਰ ਨੂੰ ਬੱਕ ਕੇ ਆਪ ਘਰੇ ਬਹਿ ਜਾਵੋਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਸਟ ਝੱਲਣ ਲਈ ਤਕੜੇ ਕਰਨਾ, ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਦੁਖ ਸਹਿਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਕਰਿਣਾ, ਘਟੀਆ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬ ਨਕੀਬ ਹੋ — ਇਹ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਕਾਇਤ ਆਪ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਏਨਾ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਨਾ ਮੰਗਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਨਸਲੀ ਡਰਾਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਜਲਾ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਘੱਟ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸੋਖੀ ਮਾਰਗੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ।

ਅੱਗੇ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਵਾਰੇ ਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਭੀ ਏਜੰਸੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਅਨਜਾਣ ਤੇ ਬੁਝਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਉਮਨ ਰਾਈਟਸ ਵਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਾਵੇ ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਬਾਰੇ

(ਪੰਨਾ 11 ਦੀ 27)

1963 ਈ: ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਲਬਰਟਾ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਕੌਂਸਲਰ ਲਗੇ ਰਹੇ। 1978 ਈ: ਵਿਚ ਗੇਟਵੇਅਰ ਹੋ ਕੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਸਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਠਿਕਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਾਕੀ ਜੀਵਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੇਦਾਨ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਮਲਾਇਆ ਬਰਮਾ ਅਤੇ ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਜਪਾਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮ ਫਿਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਤੇ ਬੰਦੀ-ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਮਹਾਨ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੇ ਰੱਜਵਾਂ ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸੁਚੀ ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਵਧਾਏ।

ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕੀ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਖੋਜਣ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹੇ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਪੁੰਗਰ ਰਹੀ ਪਨੀਰੀ (ਬਚਿਆਂ) ਦੇ ਉਜੱਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਗੱਦਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁੰਦਦੇ ਰਹੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਬਾਲ ਬੋਲ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਦੂਜੀ ਪੀਥੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾਏ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਸ ਵੀ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ, ਰਣਜੀਤ, ਕੌਮੀ ਸਮਾਚਾਰ, ਸਿਖ ਸਮਾਚਾਰ, ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ, ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾ, ਸਾਂਝ ਸਵੇਰਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਹਫਤਾਵਾਰ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ ਪਤਾਧੜ ਛਪ ਰਹੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਲਾਲ ਮੇਦਾਨ ਵਿਚ ਛਾਤੀ ਤਾਣ ਕੇ ਖਲੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਮਾ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ।

ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਬਲ ਐਮ. ਏ. ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਹਨ। ਹਿੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਵਲ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕੌਰਸਾਂ ਵਜੋਂ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਬੀਸਮ ਲਿਖਕੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਸ਼ੀਆ ਯੂਰਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਚਿਆਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਬਾਲ ਬੋਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੋਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਲਗਪਗ 45 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਧਨ ਬਣਾਈ ਰਖਿਆ ਹੈ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਵਲਕਾਰ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ' ਜੋ ਇਕ ਮਹਾਨ ਤੁਅੱਫਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੁਅੱਫੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹਰ ਇਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ 'ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ' ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੇਖਕ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਣ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰ ਇਸ ਤੁਅੱਫੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਦਸ ਡਾਲਰ ਕੀਮਤ ਕੋਈ ਅਰਬ ਨਹੀਂ ਰਖਾਉਂਦੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਗ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਛਪ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ - ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਤੇ ਨਿਰੋਈ ਸਿਹਤ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ।

ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ 'ਚਮਨ'

ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੀ ਪਰਤੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਨਸਲਵਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੁ ਕਲੱਕਸ ਕਲੈਨ ਵਰਗੀਆਂ ਨਸਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਰੇ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਹਰੀ ਬੱਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰ

ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

BOMBAY SWEETS & Restaurants

6556 - 6560 MAIN ST. VANCOUVER

Ph. 321-1414

874-5722

For Largest Variety in Indian Sweets

Delicious Indian food

ਸੇਫ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਗਾਈਡ

ਹੁਣ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਿਖਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ
ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬਾਬੂ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ
ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਣਾ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ।

Available At:
Advance Driving School
4677 Main St., Vancouver
Ph. 872-7375

Main Food Centre
6681 Main S. Vancouver
Ph. 324-4185

Goyal Video King
4156 Fraser ST., Vancouver
Ph. 873-8308

Mann Music & Video
6512 Main St., Vancouver
Ph. 321-6667

Paul's Plumbing
4774 Main St., Vancouver
Ph. 872-3118

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਮੁਢ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦੱਸੋ।

ਚਿਟ ਨੰਬਰ—

ਪੁਰਾਣਾ ਪਤਾ—

ਨਵਾਂ ਪਤਾ ਸਟਰੀਟ/ਐਵੇਨਿਊ—

ਟਾਊਨ—

ਸਟੇਟ—

ਪੋਸਟਲ ਕੋਡ—

ਫੋਨ ਨੰਬਰ—

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ
ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

6612, MAIN ST.
VANCOUVER, B. C.
PHONE: 324-3336

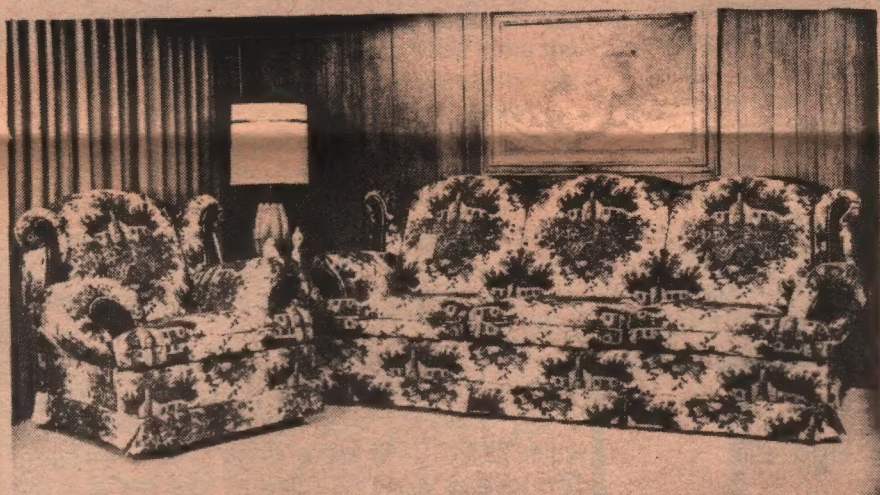
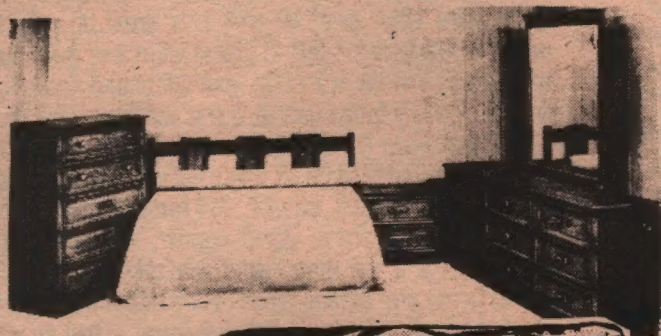
MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (Fareedkot)

ਲੋਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿ:

'ਤੇ

ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ 15% ਤੋਂ 50% ਤੱਕ ਕਟੌਤੀ

- ਬੈਡਰੂਮ ਸੁਈਟਸ
 - ਡਾਈਨਿੰਗ ਰੂਮ ਸੁਈਟਸ
 - ਸੋਫਾ ਸੈਟ ਤੇ
 - ਕਿਚਨ - ਸੈਟ
- ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖੀਦਣ
ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਫਰਨੀਚਰ - ਘੱਟ
ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਖੀਦਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
— ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ
ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸਟੋਰ

— ਲੋਇਲ ਫਰਨੀਚਰ

Loyal - The Most Trusted Name in Furniture Business.

LOYAL FURNITURE LTD

Ph.: 879-8319

2707 Main Street, (at 11th Ave.) Vancouver, B.C.

Ph.: 879-4813